

CRNOGORSKI LIDER IZOLOVAN BURNIM REAKCIJAMA NA MOGUCE UGROZAVANJE KANJONA TARE

Author: [IWPR Balkans](#)

Mogucnost potapanja kanjona Tare, lokacije koja se nalazi pod zastitom UNESCO-a ujedinjuje stare politicke neprijatelje.

Premijer Crne Gore Milo Djukanovic izazvao je buru reakcija time sto je podrzao kontroverzne planove da se izgradi hidroelektrana na spektakularnom i omiljenom kanjonu reke Tare na severu Crne Gore.

Planovi da se poplavi oko 12 kilometara ovog jedinstvenog predela koji se nalazi pod zastitom UNESCO izazvali su bes na citavom politickom spektru, ujedinjujuci prijatelje i protivnike koalicije koja se zalaze za nezavisnost i dovodeci do toga da aktivisti pozivaju na gradjansku neposlusnost.

Protivnici ovog plana prikupili su preko 10.000 potpisa za jedan dan – sto je veliki broj za zemlju koja ima oko pola miliona stanovnika. Nekoliko stranaka se udruzilo da bi izdjestvovala parlamentarnu debatu o ovom projektu, za koju se ocekuje da ce se završiti tako sto ce poslanici glasati za deklaraciju kojom se zahteva da se uvede nova zakonska zastita za kanjon.

Neobicno je sto su se u ovom zahtevu opozicione stranke ujedinile zahvaljujuci inicijativi Socijaldemokratske partije, SDP, i Gradjanske partije, GP, koje su manjinski koalicioni partneri Djukanoviceve Demokratske partije socijalista, DPS.

Ova retka demonstracija politickog jedinstva predstavlja vazan politicki precedens u Crnoj Gori, u kojoj su opozicione i vladajuće stranke bile tako ogorceno suprotstavljene oko pitanja nezavisnosti da su veoma retko uspevale da se sloze oko bilo kog pitanja.

Kanjon Tare je nacionalni simbol, sto olaksava razumevanje dubine strasti koju aktivisti pokazuju u vezi sa ovim pitanjem.

“Moja licna i gradjanska duznost je da branim Taru, i to ne samo recima”, izjavio je Rajko Todorovic, slikar i aktivista, na konferenciji za stampu koja je sazvana da bi se javnost obavestila o ovom slucaju. “Da bi smo sacuvali reku i kanjon moracemo da preduzmemo radikalne mere.”

Ranko Krivokapic, lider SDP, potvrdio je da bi podrzao zahtev za zastitu kanjona Tare ako on stigne do parlamenta. Jednako je znacajno to sto su opozicione stranke izjavile da bi se vratile u parlament posle 18 meseci bojkota samo da bi podrzale svoje nekadasnje protivnike u glasanju o potapanju Tare.

Predlozeni gradjevinski projekat “dovoljan nam je razlog da se vratimo u parlament i glasamo”, izjavio je Predrag Bulatovic, lider najjace opozicione stranke, Socijalisticke narodne partije, SNP. Lideri opozicione Srpske nacionalne stranke, SNS, i Liberalnog saveza, LS, kazu da ce takodje glasati o deklaraciji.

Ako dodje do izgradnje, elektrana i susedna brana ce biti zajednicki projekat vlada Crne Gore i Republike Srpske, srpskog entiteta u Bosni. Mada ce se brana nalaziti na teritoriji RS, oko osam od 80 kilometara kanjona u Crnoj Gori bice poplavljeno.

Ekolozi vec dugo smatraju ovaj kanjon za jedinstven habitat, sto objasnjava zasto ga je UNESCO stavio na

listu svetske bastine jos sedamdesetih godina. Kroz ovaj najdublji i najstrmiji kanjon u Evropi, koji je drugi najdublji kanjon u svetu, posle Velikog kanjona u Koloradu u SAD, protice kristalno cista, plavo-zelena voda izmedju obala pokrivenih sumama crnog hrasta, bukve i borova. Neka stabla su stara i po 400 godina. Brze, penusave vode su nedavno postale popularne medju turistima koji dolaze ovamo zbog splavarenja i drugih ekstremnih sportova.

Vlada je napravila plan o izgradnji elektrane sa RS na prolece 2004. i ako se on realizuje, uskoro ce biti izabrane gradjevinске kompanije za tender.

Kompanija koja pobedi na tenderu finansirace izgradnju brane i zauzvrat uzivati prava vlasnistva na elektrani i proizvedenoj energiji odredjeni broj godina. Kada se vlasnistvo jednom vrati dvema vladama, dve trecine struje ce ici u RS, a jedna trecina u Crnu Goru.

Ovakva raspodela se zasniva na prethodnom ugovoru za elektranu koji su potpisale Bosna i Hercegovina i Crna Gora 1990. godine, ali ugovor propao zbog rata u bivsoj Jugoslaviji.

Vlada i oni koji je podrzavaju tvrde da ce ovaj projekat doneti brojne koristi. Slobodan Vidmar, direktor crnogorske drzavne kompanije za elektricnu energiju, izjavio je da ce u fazi izgradnje koja ce trajati pet godina 3.000 ljudi dobiti posao. "To ce povecati zaposlenost i, sto je najvaznije, znacajno smanjiti deficit elektricne energije u Crnoj Gori", izjavio je na crnogorskoj drzavnoj televiziji.

Ali, neki eksperti smatraju da, cak i ako se zanemare privredni i ekoloski aspekti, vlada ovim projektom ne bi mnogo dobila na ekonomskom planu.

"Ovo je projekat bivse drzave, velike Jugoslavije, i to vise nije u interesu Crne Gore", izjavio je za IWPR jedan zaposleni iz crnogorske kompanije za elektricnu energiju koji je zeleo da ostane anoniman. "Reke i kanjoni Crne Gore treba da budu potopljeni, a elektrana sa gradi na teritoriji medjunarodno nepriznate drzave, RS, koja ce dobijati najveći deo energije."

Drugi kritičari kazu da ce Crna Gora mozda morati da uvozi elektricnu energiju, cak i kada elektrana bude napravljena, i da ce je placati po ceni koju odredi kompanija koja pobedi na tenderu, kolika god ona da bude. "Vlada je usla u projekat koji je stetan za Crnu Goru i sa ekonomskog i sa ekoloskog aspekta, a sve za racun elektroprivrednog lobija", izjavljuju iz uticajne nevladine organizacije poznate kao Grupa za promene.

Ova nevladina organizacija, specijalizovana za nadzor privatizacije, objavila je da ce se pridruziti kampanji za skupljanje 200.000 potpisa, cime bi se vlasti primorale da organizuju referendum o ovom pitanju.

Nevladine organizacije su zabrinute da je preveliki deo posla oko pravljenja studija izvodljivosti dodeljen RS strani. Posao sastavljanja studije o ekonomskim i ekoloskim efektima projekta prepusten je vladi RS, njenoj elektro-kompaniji i potencijalnim investitorima.

A poverenje u institucije RS u Crnoj Gori nije veliko. Mediji u Podgorici su primetili da je Ured visokog predstavnika u Bosni, OHR, otpustio direktore Elektroprivrede RS, EPRS, nakon sto su revizori dostavili veoma kritične izvestaje o ugovorima koje su potpisali sa londonskom kompanijom Energy Financing Team, EFT, za prodaju viskova elektricne energije iz RS. Revizori su preporucili ponistavanje EFT ugovora sa Elektroprivredom.

Cinjenica da EFT ima najveće sanse da dobije tender za izgradnju brane na Tari izaziva uznemirenost u Crnoj Gori, mada je kompanija pazljivo pobijala sve optuzbe koje su joj upucene u Bosni. Prituzbe revizora

su neosnovane, izjavio je Dragan Stojadinovic, portparol EFT za Srbiju i Crnu Goru. "Zlonamerne optuzbe uticu na nasu reputaciju, ali nasa politika je da ih ne komentarisemo", izjavio je za IWPR.

Medjutim, bez obzira na to ko dobije projekat za izgradnju brane, protivljenje javnosti ce se nastaviti. Miodrag Perovic, univerzitetski profesor koji je ukljucen u kampanju otpora, izjavio je da ljudi ne vole cinjenicu da se pokazuje da citav projekat pociva samo na poslovnim interesima. "Potapanje kanjona Tare", izjavio je, predstavlja projekat "jedne interesne grupe, na stetu naseg potomstva."

Mada Djukanovic nije pokazao nameru da odustane od projekta i vec je naložio poslanicima DPS da ne glasaju za deklaraciju o Tari u skupstini, drugi ministri su oprezniji u svojim izjavama.

Svestan izolovanosti vladajuće stranke zbog ovog projekta, ministar za planiranje, Boro Vucinic, uveravao je ove nedelje kriticare da je vlada zatražila od Svetske banke i UNDP-a da pomognu u procenjivanju mogucih posledica ovog projekta za zivotnu sredinu.

"Veoma pazljivo, postepeno i strucno cemo analizirati i proceniti sve pozitivne i negativne efekte, ekonomske i ekoloske", izjavio je Vucinic. "Samo projekat za koji se pokaze da je ekonomski i ekoloski odrziv ima sansi da bude realizovan."

Milka Tadic- Mijovic je saradnik IWPR.

Focus: Balkans: Regional Reporting & Sustainable Training

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/crnogorski-lider-izolovan-burnim-reakcijama-na>